

2015-02-27

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2015/184-049

Kommunstyrelsen

Program för utförare i mål och budget

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen noterar att stadsledningskontoret kommer att ta fram program för uppföljning av utförare som del i ärendet om mål och budget för år 2016-2018.

Sammanfattning

Riksdagen har beslutat om ändringar i kommunallagen med syfte att förbättra uppföljning och kontroll av privata utförare. Bland annat innebär ändringarna i kommunallagen att kommunfullmäktige ska lägga fast ett program för privata utförare för att lyfta frågorna om uppföljning och insyn till en politisk strategisk nivå.

Utifrån att Nacka kommuns styrmodell bland annat bygger på den grundläggande principen om konkurrensneutralitet bör kommunfullmäktiges program för privata utförare även omfatta kommunala utförare. Programmet bör ha koppling till exempelvis kommunens upphandlingspolicy, reglemente för intern kontroll samt de uppföljningsplaner som varje kundval har. För att programmet ska hållas uppdaterat och integreras med befintliga styrdokument föreslås att programmet ingår i mål- och budgetdokumentet, som antas av kommunfullmäktige årligen i november månad.

Ärendet

Nya bestämmelser i kommunallagen

Riksdagen har beslutat om ändringar i kommunallagen med syfte att förbättra uppföljning och kontroll av privata utförare. Av de nya bestämmelserna, som trädde kraft den 1 januari 2015, följer att när vården av en kommunal angelägenhet har lämnats över till en privat utförare ska kommunfullmäktige varje mandatperiod anta program med riktlinjer för verksamheten och hur uppföljning ska ske (3 kap. 19 b § kommunallagen). I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer samt övriga föreskrifter på området ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

Begreppet privat utförare definieras i kommunallagen som en juridisk person eller enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet. Kommunala företag anses inte vara en privat utförare. Kravet på program, uppföljning och insyn omfattar alla som utför kommunal verksamhet, oavsett om det är välfärdstjänster eller annan kommunal verksamhet, som till exempel snöröjning.

Kommunfullmäktiges program för privata utförare

Syftet med att kommunfullmäktige ska lägga fast ett program för privata utförare är att lyfta frågorna om uppföljning och insyn till en politisk strategisk nivå för att där lägga fast grundkrav och omfattning, struktur och ansvar samt krav på återkoppling till kunder och allmänhet. Programmet ska gälla för en mandatperiod, men det är inte specificerat när under mandatperioden programmet ska antas. Beslutet kan inte delegeras till kommunstyrelse eller nämnd.

Kommunfullmäktiges program ska omfatta all den verksamhet som utförs av privata utförare där kommunen är huvudman. Det innebär att fristående förskolor och skolor inte ska omfattas av programmet eftersom de själva är huvudmän för sin verksamhet enligt skollagen.

I Nacka kommun kan privata aktörer bli utförare genom att

- 1) auktoriseras utifrån ett av kommunens olika kundval
- 2) kvalificera sig för att ingå i ett valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem (LOV)
- 3) få tilldelningsbeslut utifrån en upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) eller
- 4) direktupphandling enligt lagen om offentlig upphandling.

Pågående arbete med program för privata utförare i Nacka kommun

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och en referensgrupp från kommuner, landsting och regioner, har tagit fram ett stödmaterial för fullmäktiges programarbete. Gruppen är tydlig med att i princip bör programmen gälla för all verksamhet, även för den offentligt drivna verksamheten. Troligtvis kommer också reglerna i kommunallagen om krav på program för uppföljning i framtiden att gälla för all verksamhet, oavsett om den bedrivs av offentliga eller privata utförare. Frågan utreds för närvarande inom ramen för en ny kommunallag.

Tjänstemän från juridik- och kanslienheten i Nacka kommun har deltagit vid de tillfällen Sveriges Kommuner och Landsting bjudit in till seminarium om utformning av program för privata utförare. Vid dessa seminarium har ett flertal kommuner och landsting deltagit för att ta del av det material som SKL arbetat fram samt för att dela erfarenhet när det gäller arbetet med programmen. Då de nya bestämmelserna tillåter lokala anpassningar och då

detaljeringsgraden av programmen inte är fastlagd i kommunallagen eller förarbete till lagen innebär det att det finns stora variationer när det gäller programmen hos kommuner och landsting. Då utformningen av programmen påverkas av kommuners och landstings befintliga styrdokument och styrprocesser innebär det även att utformningarna av programmen antas skifta.

Utifrån att Nacka kommuns styrmodell bland annat bygger på den grundläggande principen om konkurrensneutralitet bör kommunfullmäktiges program för privata utförare även omfatta kommunala utförare. Genom att ställa samma krav på uppföljning av kommunala som privata utförare så blir uppföljningen transparent och det blir tydligt att skattemedel som går till privata utförare som kommunala utförare ska följa samma uppföljning.

Kraven på uppföljning och kontroll förutsätter att det finns något att följa upp. Arbetet med att ta fram ett program bör inte innebära att nya målformuleringar behöver antas utan det bör ske en koppling till kommunens befintliga styrdokument. Kommunfullmäktiges program bör rimligtvis ha koppling till exempelvis kommunens upphandlingspolicy, reglemente för intern kontroll samt de uppföljningsplaner som varje kundval har. För att programmet ska hållas uppdaterat och integreras med befintliga styrdokument föreslås att programmet ingår i Mål och budget som antas under juni månad i kommunfullmäktige.

Ekonomiska konsekvenser

Arbetet med att ta fram ett program för privata och kommunala utförare innebär inga ökade kostnader för kommunens verksamheter eftersom programmet i huvudsak utgår från befintliga styrdokument.

Konsekvenser för barn

En stor mängd privata och kommunala utförare utför tjänster som omfattar barn i olika utsträckning. Som exempel på tjänster kan nämnas skolskjuts och lokalvård i förskola och skola. Kan ett program för privata och kommunala utförare medföra att kvaliteten och uppföljningen förbättras ytterligare inom nämnda områden innebär det positiva konsekvenser för berörda barn.

Helena Meier
Stadsjurist
Stadsledningskontoret

Anneli Sagnérius
Kommunjurist
Juridik- och kanslienheten